

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2016. gada 15. novembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Pamatbrīvības — LESD 49., 56. un 63. pants — Situācija, kurā visi elementi ir saistīti ar vienu vienīgu dalībvalsti — Dalībvalsts ārpuslīgumiskā atbildība par privātpersonām nodarītiem zaudējumiem valsts likumdevējam un valsts tiesām piedēvējamu Savienības tiesību pārkāpumu dēļ

Lieta C-268/15

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *cour d'appel de Bruxelles* (Beļģija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2015. gada 24. aprīlī un kas Tiesā reģistrēts 2015. gada 8. jūnijā, tiesvedībā

Fernand Ullens de Schooten

pret

État belge.

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], priekšsēdētāja vietnieks A. Ticano [*A. Tizzano*], palātu priekšsēdētāji R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], M. Ilešičs [*M. Ilešič*], L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], M. Bergere [*M. Berger*], A. Prehala [*A. Prechal*] un J. Regans [*E. Regan*], tiesneši A. Ross [*A. Rosas*], K. Toadere [*C. Toader*], M. Safjans [*M. Safjan*] (referents), D. Švābi [*D. Šváby*], E. Jarašūns [*E. Jarašiūnas*], K. G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*] un K. Vajda [*C. Vajda*],

ģenerālvokāts Ī. Bots [*Y. Bot*],

sekretārs V. Turē [*V. Tourrès*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2016. gada 24. maija tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *F. Ullens de Schooten* vārdā – *E. Cusas, J. Derenne, M. Lagrue* un *N. Pourbaix, avocats*,
- Beļģijas valdības vārdā – *J.-C. Halleux, C. Pochet* un *S. Vanrie*, piedaloties *L. Grauer, R. Jafferali* un *R. van Melsen, avocats*,
- Eiropas Komisijas vārdā – *J.-P. Keppenne* un *W. Mölls*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2016. gada 14. jūnija tiesas sēdē,

* Tiesvedības valoda – franču.

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt LESD 49., 56. un 63. pantu, LES 4. panta 3. punktu, kā arī Savienības tiesību efektivitātes un pārākuma principus.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar strīdu starp *Fernand Ullens de Schooten* un *État belge* [Beļģijas valsti] par prasību sakarā ar ārpuslīgumisko atbildību, kas celta pret pēdējo minēto, pamatojoties uz to, ka Beļģijas likumdevējs un tiesu iestādes esot pārkāpušas Savienības tiesības.

Atbilstošās tiesību normas

Beļģijas tiesības

Karaļa dekrēts Nr. 143

- 3 1982. gada 30. decembra Karaļa dekrēta Nr. 143, kurā ir izvirzīti nosacījumi, kādiem ir jāatbilst laboratorijām, lai saņemtu slimības apdrošināšanas maksājumus par klīniskās bioloģijas pakalpojumiem (*Moniteur belge*, 1983. gada 12. janvāris), kas ir grozīts ar 1988. gada 30. decembra programmlikuma (*Moniteur belge*, 1989. gada 5. janvāris; turpmāk tekstā – “Karaļa dekrēts Nr. 143”) 17. pantu, 3. panta 1. punktā ir paredzēts, ka klīniskās bioloģijas laboratorijas, lai sabiedrības veselības ministrs tās licencētu un tās saņemtu *Institut national d'assurance maladie-invalidité (INAMI)* [Valsts slimības un invaliditātes apdrošināšanas institūts] maksājumus, ir jāapsaimnieko personām, kas ir pilnvarotas sniegt klīniskās bioloģijas pakalpojumus, tas ir, ārstiem, farmaceitiem vai ķīmijas zinātņu licences īpašniekiem.

Civilkodekss

- 4 Civilkodeksa 2262.*bis* panta 1. punktā ir paredzēts:

“Visu personiska rakstura prasību noilguma termiņš ir desmit gadi.

Atkāpjoties no pirmās daļas, jebkuras prasības atlīdzināt kaitējumu, pamatojoties uz ārpuslīgumisko atbildību, noilguma termiņš ir pieci gadi, sākot no dienas, kura seko dienai, kurā cietusi persona uzzinājusi par kaitējumu vai par tā palielināšanos un par atbildīgās personas identitāti.

Otrajā daļā minēto prasību noilguma termiņš katrā ziņā ir divdesmit gadi, sākot no nākamās dienas, kas seko dienai, kurā noticis notikums, kurš radījis kaitējumu.”

Saskaņotie likumi par valsts grāmatvedību

- 5 1991. gada 17. jūlija Saskaņoto likumu par valsts grāmatvedību (*Moniteur belge*, 1991. gada 21. augusts), redakcijā, kas ir piemērojama pamatlīnētā, 100. pantā bija noteikts:

“Šādiem prasījumiem iestājas noilgums un tie tiek pilnībā dzēsti par labu valstij, neskarot jebkuras citas noilguma normas citos likumos, noteikumos vai vienošanās:

- 1° prasījumi, kuru celšana likumā vai noteikumos paredzētā formā nav notikusi piecu gadu laikā, skaitot no 1. janvāra finanšu gadā, kurā tie radušies;

[..].”

- 6 Šo likumu 101. pants bija izteikts šādā redakcijā:

“Noilgums tiek pārtraukts, ja iesaistās tiesu izpildītājs, kā arī ja valsts atzīst parādu.

Tiesvedības ierosināšana aptur noilgumu līdz galīgā nolēmuma pasludināšanai.”

Likums par budžeta organizāciju un federālās valsts grāmatvedību

- 7 Atbilstoši 2003. gada 22. maija Likuma par budžeta organizāciju un federālās valsts grāmatvedību (*Moniteur belge*, 2003. gada 3. jūlijs) 131. panta otrajai daļai:

“1991. gada 17. jūlija Karaļa dekrēta, kas attiecas uz likumu par valsts grāmatvedību saskaņošanu, 100. panta pirmā daļa arī turpmāk ir piemērojama prasījumiem pret federālo valsti, kas ir radušies pirms šī likuma stāšanās spēkā.”

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 8 *F. Ullens de Schooten* apsaimniekoja klīniskās bioloģijas laboratoriju *BIORIM*, kura 2000. gada 3. novembrī tika pasludināta par bankrotējušu.
- 9 Pēc sūdzības Eiropas Komisijai šī iestāde 1985. gada 20. jūnijā cēla Tiesā prasību, lūdzot atzīt, ka Beļģijas Karaliste nav izpildījusi pienākumus, kas tai uzlikti ar EK līguma 52. pantu (vēlāk – EKL 43. pants), izslēdzot no sociālā nodrošinājuma atlīdzības klīniskās bioloģijas pakalpojumus, kas sniegti laboratorijās, kuras apsaimnieko privāttiesiska juridiska persona, kuras visi dalībnieki, partneri un direktori nav fiziskas personas, kas tiesīgas veikt medicīniskas analīzes.
- 10 Ar 1987. gada 12. februāra spriedumu lietā Komisija/Beļģija (221/85, EU:C:1987:81) Tiesa šo prasību noraidīja. Konkrētāk, attiecībā uz brīvību veikt uzņēmējdarbību, tā konstatēja, ka, ievērojot vienlīdzīgu attieksmi, katra dalībvalsts, ja attiecīgajā jomā nav Kopienas normu, var savā teritorijā reglamentēt laboratoriju, kas sniedz klīniskās bioloģijas pakalpojumus, darbību. Turklāt Tiesa arī ir nospriedusi, ka attiecīgais Beļģijas tiesiskais regulējums nerada šķēršļus tam, ka ārsti vai farmaceiti, kas ir citu dalībvalstu valstspiederīgie, veic uzņēmējdarbību Beļģijā un tur apsaimnieko medicīnisko analīžu laboratoriju, saņemot sociālā nodrošinājuma maksājumus. No minētā Tiesa secināja, ka runa ir par tiesisko regulējumu, kas bez atšķirības ir piemērojams Beļģijas un citu dalībvalstu valstspiederīgajiem un kura saturs un mērķi neļauj secināt, ka tas būtu pieņemts diskriminējošos nolūkos vai ka tas radītu šāda veida sekas.
- 11 1989. gadā attiecībā uz *BIORIM* laboratoriju notika kriminālizmeklēšana saistībā ar aizdomām par krāpšanu nodokļu jomā. Pēc šīs izmeklēšanas *F. Ullens de Schooten* tika vajāts it īpaši par laboratorijas nelikumīgas apsaimniekošanas slēpšanu, kas ir Karaļa dekrēta Nr. 143 3. panta pārkāpums.
- 12 Ar 1998. gada 30. oktobra spriedumu *tribunal de première instance de Bruxelles* [Briseles Pirmās instances tiesa] (Beļģija) piesprieda *F. Ullens de Schooten* brīvības atņemšanu uz pieciem gadiem slēgta tipa cietumā, kā arī naudassodu. Šī tiesa arī apmierināja savstarpējās apdrošināšanas sabiedrību, kas bija cēlušas civilprasību, prasības un piesprieda *F. Ullens de Schooten* tām provizoriski samaksāt vienu euro.
- 13 Šī tiesa noraidīja *F. Ullens de Schooten* argumentu, saskaņā ar kuru Karaļa dekrēta Nr. 143 3. pants nebija spēkā to faktu norises laikā, kas bija pret viņu vērstās kriminālvajāšanas priekšmets.

- 14 Ar 2000. gada 7. decembra spriedumu *cour d'appel de Bruxelles* [Briseles Apelācijas tiesa] (Beļģija) šo spriedumu atcēla. Šī tiesa tomēr piesprieda *F. Ullens de Schooten* par tiem pašiem nodarījumiem brīvības atņemšanu uz pieciem gadiem, sodu nosacīti atliekot daļā, kas pārsniedz četrus gadus, kā arī naudassodu. Civilprasītāju prasības tika atzītas par nepieņemamām vai nepamatotām.
- 15 No iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka šajā spriedumā ir “svītrotas visas atsaucēs” uz Karaļa dekrēta Nr. 143 3. panta pārkāpumu, ciktāl tas attiecas uz nodarījumiem pirms tā stāšanās spēkā. Attiecībā uz nodarījumiem, kas izdarīti pēc šīs tiesību normas stāšanās spēkā, *cour d'appel de Bruxelles* noraidīja *F. Ullens de Schooten* iebildumu, kas pamatots ar šīs tiesību normas neatbilstību Savienības tiesībām, vienlaikus atsakoties uzdot Tiesai prejudiciālu jautājumu.
- 16 Ar 2001. gada 14. februāra spriedumu *Cour de cassation* [Kasācijas tiesa] (Beļģija) noraidīja kasācijas sūdzības par *cour d'appel de Bruxelles* piespriesto kriminālsodu un apmierināja civilprasītāju kasācijas sūdzības un nodeva lietu atpakaļ izskatīšanai *cour d'appel de Mons* [Monsas Apelācijas tiesa] (Beļģija).
- 17 Ar 2005. gada 23. novembra spriedumu *cour d'appel de Mons* pret *F. Ullens de Schooten* vērsto sešu savstarpējās apdrošināšanas sabiedrību prasību par samaksu atzina par daļēji pamatotu saistībā ar *BIORIM* laboratorijai nepamatoti izmaksātām summām laikā no 1989. gada 1. augusta līdz 1992. gada 16. aprīlim.
- 18 Šī tiesa noraidīja *F. Ullens de Schooten* argumentu par Karaļa dekrēta Nr. 143 3. panta neatbilstību Savienības tiesībām. Uzskatot, ka tai ir saistošs *cour d'appel de Bruxelles* 2000. gada 7. septembra sprieduma *res judicata* spēks, *cour d'appel de Mons* piesprieda *F. Ullens de Schooten* provizoriski samaksāt šim savstarpējās apdrošināšanas sabiedrībām vienu euro, aicinot attiecīgās sabiedrības pārrēķināt to zaudējumus attiecībā uz maksājumiem, kas veikti pēc Karaļa dekrēta Nr. 143 3. panta stāšanās spēkā.
- 19 *Cour de cassation*, kurā tika iesniegtas kasācijas sūdzības par šo spriedumu, tās noraidīja ar 2006. gada 14. jūnija spriedumu.
- 20 Vienlaikus ar šo tiesvedību par *F. Ullens de Schooten* atbildību Klīniskās bioloģijas komisija ar 1999. gada 18. marta lēmumu apturēja *BIORIM* laboratorijas darbības atļauju uz divpadsmit mēnešiem.
- 21 Ar ministra 1999. gada 9. jūlija rīkojumu sabiedrības veselības ministrs noraidīja administratīvo sūdzību par šo lēmumu.
- 22 Ar 2000. gada 8. jūnija lēmumu Klīniskās bioloģijas komisija pagarināja atļaujas apturēšanu uz divpadsmit mēnešiem.
- 23 Ar 2000. gada 24. jūlija ministra rīkojumu sabiedrības veselības ministrs noraidīja administratīvo sūdzību, kas iesniegta par šo jauno lēmumu.
- 24 *Conseil d'État* [Valsts Padome] (Beļģija), kurā tika celtas divas prasības atcelt šos ministra rīkojumus, uzdeva *Cour constitutionnelle* [Konstitucionālā tiesa] (Beļģija) prejudiciālu jautājumu par Karaļa dekrēta Nr. 143 3. panta atbilstību Konstitūcijai.
- 25 Vienlaikus Komisija, kurā *F. Ullens de Schooten* iesniedza sūdzību, 2002. gada 17. jūlijā attiecībā uz Beļģijas Karalisti izdeva argumentētu atzinumu, kurā tā apgalvoja, ka Karaļa dekrēta Nr. 143 3. pants esot pretējs EKL 43. pantam.
- 26 Pēc tam, kad *État belge* grozīja Karaļa dekrēta Nr. 143 3. pantu, Komisija izbeidza lietu.

- 27 Ar 2007. gada 19. decembra Rīkojumu Nr. 160/2007 *Cour constitutionnelle* nosprieda, ka šī tiesību norma redakcijā, kas bija piemērojama pirms šī grozījuma izdarīšanas, atbilda Konstitūcijai.
- 28 Turklāt *Cour constitutionnelle* konstatēja, ka, tā kā *BIORIM* laboratorijas juridiskās saites “bija tikai vienā dalībvalstī”, šī laboratorija nevarēja atsaukties uz EKL 43., 49. un 56. pantu.
- 29 Tādējādi *Conseil d'État* ar 2008. gada 10. septembra un 22. decembra spriedumiem prasības noraidīja.
- 30 Ar 2006. gada 14. decembra un 2007. gada 21. augusta prasībām *F. Ullens de Schooten* Eiropas Cilvēktiesību tiesā cēla prasību konstatēt, ka *État belge* ir pārkāpusi Romā 1950. gada 4. novembrī parakstīto Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvenciju.
- 31 2011. gada 20. septembra spriedumā *Ullens de Schooten* un *Rezabek* pret Beļģiju (CE:ECHR:2011:0920JUD000398907) Eiropas Cilvēktiesību tiesa nosprieda, ka minētās konvencijas 6. panta 1. punkts nav ticis pārkāpts.
- 32 2007. gada 17. jūlijā *F. Ullens de Schooten* vērsās *tribunal de première instance de Bruxelles* pret *État belge*, lai sevi pasargātu, pirmkārt, no visām ar *cour d'appel de Mons* 2005. gada 23. novembra pret viņu pasludinātā sprieduma finansiālajām sekām, otrkārt, no visām attiecībā uz viņu pasludināto iespējamo notiesājošo spriedumu sekām, kuri pasludināti atbilstoši *BIORIM* laboratorijas vai tās iepriekšējā pārvaldnieka pieteikumam, un, treškārt, no visām ar viņa notiesāšanu saistītajām iespējamajām sekām saistībā ar nodokļu lietām.
- 33 Ar šo prasību *F. Ullens de Schooten* lūdza piespriest *État belge* samaksāt EUR 500 000 kā atlīdzību par morālo kaitējumu un provizoriski EUR 34 500 000 tādēļ, ka nav iespējams izmantot *BIORIM* laboratoriju, kā arī provizorisku summu viena euro apmērā par advokāta honorāriem un izdevumiem.
- 34 *F. Ullens de Schooten* lūdza *tribunal de première instance de Bruxelles* gadījumā, ja tai būtu šaubas par Savienības tiesību piemērošanu šajā gadījumā, uzdot Tiesai prejudiciālu jautājumu.
- 35 Ar 2009. gada 19. jūnija spriedumu *tribunal de première instance de Bruxelles* šī sprieduma 33. punktā norādīto prasību atzina par nepieņemamu, jo tā esot noilgusi.
- 36 *F. Ullens de Schooten* iesniedza apelācijas sūdzību par šo spriedumu iesniedzējtiesā, kam ir šaubas gan par Savienības tiesību interpretāciju, gan par to piemērošanu šajā gadījumā.
- 37 Šajos apstākļos *cour d'appel de Bruxelles* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai Savienības tiesības un, it īpaši, efektivitātes princips prasa, lai noteiktos [...] apstākļos valstī noteiktais noilguma termiņš, kāds noteikts Saskaņoto likumu par valsts grāmatvedību 100. pantā, kas piemērojams privātpersonas pret Beļģijas valsti vērstam prasījumam par atlīdzinājumu saistībā ar likumdevēja izdarītu EKL 43. panta pārkāpumu, sāktos tikai tad, kad šis pārkāpums ir konstatēts, vai, gluži pretēji, efektivitātes principa ievērošanu šajos apstākļos pietiekami garantē šai privātpersonai dotā iespēja pārtraukt noilgumu ar tiesu izpildītāja akta palīdzību?
- 2) Vai EKL 43., 49. un 56. pants un jēdziens “pilnībā iekšēja situācija”, kas var ierobežot attiecīgās personas iespēju atsaukties uz šīm tiesību normām tiesvedībā valsts tiesā, ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj Savienības tiesību piemērošanu strīdā starp Beļģijas valstspiederīgo un *État belge* par prasību atlīdzināt zaudējumus, kas radušies apgalvotā Savienības tiesību pārkāpuma dēļ, pieņemot un atstājot spēkā tādu Beļģijas tiesību aktu kā Karaļa dekrēta Nr. 143 3. pants, kas bez atšķirības ir piemērojams gan [Beļģijas] valstspiederīgajiem, gan citu dalībvalstu valstspiederīgajiem?

- 3) Vai Savienības tiesību pārākuma princips un LES 4. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj atkāpšanos no *res judicata* spēka noteikuma, ja runa ir par tāda tiesas nolēmuma pārskatīšanu vai atcelšanu, kam ir *res judicata* spēks un kas izrādās pretējs Savienības tiesībām, bet savukārt pieļauj atkāpšanos no valsts *res judicata* spēka noteikuma piemērošanas, ja šāds noteikums, pamatojoties uz minēto tiesas nolēmumu, kuram ir *res judicata* spēks, bet kurš ir pretrunā Savienības tiesībām, liek pieņemt citu tiesas nolēmumu, ar kuru tiktu turpināta ar pirmo tiesas nolēmumu iesāktā Savienības tiesību pārkāpšana?
- 4) Vai Tiesa varētu apstiprināt, ka jautājums, vai norma par *res judicata* spēku nav jāpiemēro attiecībā uz tiesas nolēmumu, kas ieguvis *res judicata* spēku un kas ir pretrunā Savienības tiesībām, saistībā ar prasījumu pārskatīt vai atcelt šo nolēmumu, nav būtībā identisks spriedumu [1963. gada 27. marts, *Da Costa* u.c. (no 28/62 līdz 30/62, EU:C:1963:6), kā arī 1982. gada 6. oktobris, *Cilfit* u.c. (283/81, EU:C:1982:335)] izpratnē saistībā ar jautājumu par to, vai noteikums par *res judicata* spēku ir pretējs Savienības tiesībām saistībā ar prasību pieņemt (jaunu) nolēmumu, ar kuru atkārtoti būtu jāpārkāpj Savienības tiesības, tādējādi, ka tiesa, kura lemj pēdējā instancē, nevar izvairīties no pienākuma uzdot prejudiciālu jautājumu?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par Tiesas kompetenci

- 38 Beļģijas valdība apgalvo, ka Tiesas kompetencē nav lemt par šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, jo pamatlieta attiecas uz pilnībā iekšēju situāciju, kas neietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā.
- 39 Tomēr ir jānorāda, ka, uzdodot šos jautājumus, iesniedzējtiesa būtībā vēlas uzzināt, vai dalībvalsts ārpuslīgumiskā atbildība par zaudējumiem, ko, kā apgalvots, privātpersonām ir radījis Savienības tiesību pārkāpums, var tikt apšaubīta lietā, kurā visi elementi ir atrodami vienas vienīgas dalībvalsts iekšienē.
- 40 Šajā ziņā jāatgādina, ka atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai saistībā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam Tiesa var interpretēt Savienības tiesības tikai tai piešķirtās kompetences robežās (skat. spriedumu, 2014. gada 27. marts, *Torralbo Marcos*, C-265/13, EU:C:2014:187, 27. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 41 Katrā ziņā valsts ārpuslīgumiskās atbildības princips attiecībā uz zaudējumiem, ko indivīdiem radījis tās izdarīts Savienības tiesību pārkāpums, izriet no Savienības tiesiskās kārtības būtības. Tiesa ir nospriedusi, ka, pamatojoties uz šo atbildību, cietušajām privātpersonām ir tiesības uz atlīdzinājumu, ja ir izpildīti trīs nosacījumi, proti, ja pārkāptās Savienības tiesību normas mērķis ir piešķirt tiem tiesības, ja šīs normas pārkāpums ir pietiekami būtisks un ja ir tieša cēloņsakarība starp šo pārkāpumu un privātpersonām nodarīto kaitējumu (šajā ziņā skat. spriedumus, 1991. gada 19. novembris, *Francovich* u.c., C-6/90 un C-9/90, EU:C:1991:428, 35. punkts, kā arī 1996. gada 5. marts, *Brasserie du pêcheur* un *Factortame*, C-46/93 un C-48/93, EU:C:1996:79, 31. un 51. punkts).
- 42 Dalībvalsts ārpuslīgumisko atbildību par tādas tiesas lēmuma, kas lemj pēdējā instancē, radītajiem zaudējumiem, ar kuru ir pārkāpta Savienības tiesību norma, regulē tie paši nosacījumi (skat. spriedumus, 2003. gada 30. septembris, *Köbler*, C-224/01, EU:C:2003:513, 52. punkts, un 2016. gada 28. jūlijs, *Tomášová*, C-168/15, EU:C:2016:602, 23. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 43 Līdz ar to šis valsts ārpuslīgumiskās atbildības princips ietilpst Tiesas interpretācijas kompetencē.
- 44 Šādos apstākļos Tiesas kompetencē ir pieņemt nolēmumu attiecībā uz šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu.

Par otro jautājumu

- 45 Uzdodot otro jautājumu, kas ir jāaplūko vispirms, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Savienības tiesības ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalsts ārpuslīgumiskās atbildības režīms par zaudējumiem, kas radušies šo tiesību pārkāpuma dēļ, ir jāpiemēro tad, ja valsts tiesiskais regulējums, kas bez atšķirības ir piemērojams [Beļģijas] valstspiederīgajiem un citu dalībvalstu valstspiederīgajiem, iespējams, ir radījis zaudējumus privātpersonai LESD 49., 56. vai 63. pantā paredzētās pamatbrīvības apgalvotā pārkāpuma dēļ, lietā, kurā visi elementi ir saistīti ar šo vienu vienīgo dalībvalsti.
- 46 Lai atbildētu uz otro jautājumu, vispirms ir jānorāda – kā tas ir atgādināts šī sprieduma 41. punktā –, ka valsts ārpuslīgumiskā atbildība par zaudējumiem, ko privātpersonām ir radījuši Savienības tiesību pārkāpumi, var iestāties tikai tad, ja attiecīgās Savienības tiesību normas mērķis ir piešķirt šīm privātpersonām tiesības. Līdz ar to ir jānosaka, vai privātpersonai, kas ir tādā situācijā kā *F. Ullens de Schooten*, ir LESD attiecīgajās normās noteiktās tiesības.
- 47 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka LESD normas brīvības veikt uzņēmējdarbību, pakalpojumu sniegšanas brīvības un kapitāla brīvas aprites jomā nav piemērojamas situācijā, kad visi elementi ir saistīti ar vienu vienīgu dalībvalsti (šajā ziņā skat. spriedumus, 2014. gada 20. marts, *Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona*, C-139/12, EU:C:2014:174, 42. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2016. gada 30. jūnijs, *Admiral Casinos & Entertainment*, C-464/15, EU:C:2016:500, 21. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 48 Kā izriet gan no iesniedzējtiesas nolēmuma, gan no Beļģijas *Cour constitutionnelle* 2007. gada 19. decembra Sprieduma Nr. 160/2007, kas ir minēts šī sprieduma 27. un 28. punktā, pamatlietai ir raksturīgi elementi, kas visi ir saistīti tikai ar Beļģijas valsti. *F. Ullens de Schooten*, Beļģijas valstspiederīgais, kas apsaimniekoja klīniskās bioloģijas laboratoriju, kura atradās Beļģijā, prasa *État belge* atlīdzināt zaudējumus, ko viņš saskaņā ar saviem apgalvojumiem esot cietis šī sprieduma 3. punktā norādītā Beļģijas tiesiskā regulējuma apgalvotās neatbilstības Savienības tiesībām dēļ.
- 49 Tas, ka 1987. gada 12. februāra spriedumā Komisija/Beļģija (221/85, EU:C:1987:81) par Komisijas celto prasību sakarā ar pienākumu neizpildi Tiesa ir vērtējusi, kā Beļģijas Karaliste ievēro EEK līgumā noteiktās pamatbrīvības, pats par sevi neļauj uzskatīt, ka privātpersona var atsaukties uz šo brīvību tādā lietā, kāda ir pamatlīta, kurā visi elementi ir rodami vienas vienīgas dalībvalsts iekšienē. Kamēr prasības sakarā ar pienākumu neizpildi celšana nozīmē, ka Tiesa pārbauda, vai Komisijas apstrīdētais valsts pasākums vispārīgi var atturēt citu dalībvalstu komersantus izmantot attiecīgo brīvību, Tiesas uzdevums prejudiciāla nolēmuma procedūras ietvaros savukārt ir palīdzēt iesniedzējtiesai atrisināt konkrētu strīdu, ko tā izskata, kas nozīmē, ka minētajai brīvībai ir jābūt piemērojamai šajā strīdā.
- 50 Protams, Tiesa ir atzinusi par pieņemamiem lūgumus sniegt prejudiciālu nolēmumu par to, kā ir jāinterpretē likumu normas, kas attiecas uz pamatbrīvībām, lai gan visi pamatlītas elementi ir saistīti ar vienu vienīgu dalībvalsti, tādēļ, ka nevar tikt izslēgts, ka citās dalībvalstīs dzīvojoši valstspiederīgie būtu bijuši vai būtu ieinteresēti izmantot šīs brīvības, lai veiktu darbību tās dalībvalsts teritorijā, kas ir pieņēmusi attiecīgo valsts tiesisko regulējumu, un ka šis tiesiskais regulējums, kas bez atšķirības ir piemērojams attiecīgās valsts valstspiederīgajiem un citu dalībvalstu valstspiederīgajiem, tātad var radīt sekas, kas nebūs konstatējamās šajā dalībvalstī (šajā ziņā skat. it īpaši spriedumus, 2010. gada 1. jūnijs, *Blanco Pérez un Chao Gómez*, C-570/07 un C-571/07, EU:C:2010:300, 40. punkts; 2013. gada 18. jūlijs, *Citroën Belux*, C-265/12, EU:C:2013:498, 33. punkts, kā arī 2013. gada 5. decembris, *Venturini u.c.*, no C-159/12 līdz C-161/12, EU:C:2013:791, 25. un 26. punkts).
- 51 Tāpat Tiesa ir norādījusi, ka, lai gan iesniedzējtiesa tajā vērsās saistībā ar procedūru par tādu tiesību normu atcelšanu, kas ir piemērojamas ne tikai attiecīgās valsts valstspiederīgajiem, bet arī citu dalībvalstu valstspiederīgajiem, nolēmums, ko šī tiesa pieņems pēc tās prejudiciālā nolēmuma radīs sekas arī attiecībā uz šiem pēdējiem minētajiem valstspiederīgajiem, kas pamato to, ka tā atbild uz

jautājumiem, kas tai ir uzdoti saistībā ar likuma normām par pamatbrīvībām, kaut arī visi pamatlīetas elementi ir saistīti ar vienu vienīgu dalībvalsti (šajā ziņā skat. spriedumu, 2013. gada 8. maijs, *Libert* u.c., C-197/11 un C-203/11, EU:C:2013:288, 35. punkts).

- 52 Turklāt ir jāatgādina, ka LESD 49., 56. vai 63. pantā paredzēto pamatbrīvību interpretācija var izrādīties atbilstoša lietā, kurā visi elementi ir saistīti ar vienu vienīgu dalībvalsti, ja valsts tiesībās ir noteikts, ka tiesai ir jāpiešķir tās dalībvalsts valstspiederīgajam, kurā atrodas tiesa, tādas pašas tiesības, kādas citas dalībvalsts valstspiederīgajam šādā pašā situācijā izriet no Savienības tiesībām (šajā ziņā skat. spriedumus, 2000. gada 5. decembris, *Guimont*, C-448/98, EU:C:2000:663, 23. punkts; 2012. gada 21. jūnijs, *Susisalo* u.c., C-84/11, EU:C:2012:374, 20. punkts, kā arī 2013. gada 21. februāris *Ordine degli Ingegneri di Verona e Provincia* u.c., C-111/12, EU:C:2013:100, 35. punkts).
- 53 Tā tas ir arī gadījumā, kad, pat tad, ja pamatlīetas fakti tieši neietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā, šo tiesību normas kļūst piemērojamas atbilstoši valsts tiesību aktiem, atbilstoši kuriem risinājumi, kas tiek sniegti situācijās, kad visi elementi ir saistīti ar vienu vienīgu dalībvalsti, atbilst Savienības tiesībās noteiktajiem (šajā ziņā skat. spriedumus, 1990. gada 18. oktobris, *Dzodzi*, C-297/88 un C-197/89, EU:C:1990:360, 36., 37. un 41. punkts; 1997. gada 17. jūlijs, *Leur-Bloem*, C-28/95, EU:C:1997:369, 27. un 32. punkts, kā arī 2013. gada 14. marts, *Allianz Hungária Biztosító* u.c., C-32/11, EU:C:2013:160, 20. punkts).
- 54 Ņemot vērā iepriekš minēto, šī sprieduma 50.–53. punktā norādītajos gadījumos Tiesa, kurā valsts tiesa vēršas saistībā ar situāciju, kurā visi elementi ir saistīti ar vienu vienīgu dalībvalsti, nevar uzskatīt –, ja šī tiesa ir norādījusi tikai to, ka attiecīgais valsts tiesiskais regulējums bez atšķirības ir piemērojams attiecīgās dalībvalsts valstspiederīgajiem un citu dalībvalstu valstspiederīgajiem –, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecībā uz LESD normām par pamatbrīvībām tai ir nepieciešams, lai atrisinātu strīdu, ko tā izskata. Konkrētajiem elementiem, kas ļautu konstatēt saikni starp strīdus objektu vai strīdus apstākļiem, kura visi elementi ir saistīti ar vienu vienīgu dalībvalsti, un LESD 49., 56. un 63. pantu, ir jāizriet no iesniedzējtiesas nolēmuma.
- 55 Līdz ar to tādā situācijā, kāda ir pamatlīetā, kurā visi elementi ir saistīti ar vienu vienīgu dalībvalsti, iesniedzējtiesai atbilstoši tam, kas ir prasīts Tiesas Reglamenta 94. pantā, ir Tiesai jānorāda, ka, neraugoties uz tā absolūti iekšējo raksturu, strīds, ko tā izskata, ir saistīts ar Savienības tiesību normām par pamatbrīvībām, kas prasīto prejudiciālo interpretāciju padara vajadzīgu strīdus atrisināšanai.
- 56 No iesniedzējtiesas lēmuma neizriet, ka pamatlīetā valsts tiesībās ir ietverta prasība, lai iesniedzējtiesa piešķirtu Beļģijas valstspiederīgajam tādas pašas tiesības, kādas tādā pašā situācijā citu dalībvalstu valstspiederīgajam izriet no Savienības tiesībām, vai lai atbilstoši Beļģijas tiesību aktiem būtu piemērojamas šīs tiesību normas, kurās situācijās, kuru visi elementi ir saistīti tikai ar Beļģijas valsti, tiktu piedāvāti risinājumi, kas atbilst Savienības tiesībām.
- 57 Šajā gadījumā iesniedzējtiesa jautā Tiesai, vai saistībā ar prasību par ārpuslīgumisko atbildību, kas ir celta pret dalībvalsti apgalvotā Savienības tiesību pārkāpuma dēļ, šis dalībvalsts valstspiederīgajam var būt LESD 49., 56. vai 63. pantā noteiktās tiesības, lai gan pamatlīeta nekādi nav saistīta ar šīm tiesību normām. Tomēr, tā kā pamatlīetas apstākļos šāda rakstura elementu nav, šīs tiesību normas, kas ir vērstas uz to personu aizsardzību, kas faktiski izmanto pamattiesības, *F. Ullens de Schooten* nevar tikt piešķirtas un tādējādi ar Savienības tiesībām nevar tikt pamatota attiecīgās dalībvalsts ārpuslīgumiskā atbildība.
- 58 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz otro jautājumu ir jāatbild, ka Savienības tiesības ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalsts ārpuslīgumiskās atbildības režīms par zaudējumiem, kas radušies šo tiesību pārkāpuma dēļ, nav jāpiemēro tad, ja valsts tiesiskā regulējuma dēļ, kas bez atšķirības ir piemērojams attiecīgās valsts valstspiederīgajiem un citu dalībvalstu valstspiederīgajiem, iespējams, ir

radīti zaudējumi privātpersonai LESD 49., 56. vai 63. pantā paredzētās pamatbrīvības apgalvotā pārkāpuma dēļ, jo situācijā, kad visi elementi ir saistīti ar vienu vienīgu dalībvalsti, nav saiknes starp pamatlīetas priekšmetu vai apstākļiem un šiem pantiem.

Par pirmo, trešo un ceturto jautājumu

- 59 Uz pirmo, trešo un ceturto jautājumu, kas ir balstīti uz kļūdainu pieņēmumu, ka Savienības tiesības pamato attiecīgās dalībvalsts ārpuslīgumisko atbildību tādā strīdā, kāds ir pamatlīetā, nav jāatbild.

Tiesāšanās izdevumi

- 60 Attiecībā uz pamatlīetas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospiež:

Savienības tiesības ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalsts ārpuslīgumiskās atbildības režīms par zaudējumiem, kas radušies šo tiesību pārkāpuma dēļ, nav jāpiemēro tad, ja valsts tiesiskā regulējuma dēļ, kas bez atšķirības ir piemērojams attiecīgās valsts valstspiederīgajiem un citu dalībvalstu valstspiederīgajiem, iespējams, ir radīti zaudējumi privātpersonai LESD 49., 56. vai 63. pantā paredzētās pamatbrīvības apgalvotā pārkāpuma dēļ, jo situācijā, kad visi elementi ir saistīti ar vienu vienīgu dalībvalsti, nav saiknes starp pamatlīetas priekšmetu vai apstākļiem un šiem pantiem.

[Paraksti]